

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 36 fl.
rândul cu litere garmond.

Educarea voinței în spirit creștinesc.

I.

Omul e o ființă complicată, în grad suprem. Se naște și trăiește cu o mulțime de bolduri și trebuințe, cari sunt de multe feluri, nu numai după însușirile lor, ci și după intensitatea apariției lor. Avem trebuințe spirituale, anume: intelectuale, estetice și morale, dar avem și mai multe trebuințe, sau bolduri, fizice, corporale. Dacă numai acestea vin satisfăcute, ni-se gătește o viață vegetativă, animalică, fără ideal, fără chestii spirituale, fără nizuințe mai înalte, o viață care la dreptul vorbind nici nu e viață, ci e numai vegetare. Aceasta e forma primă, inferioară, dură a vieții.

Implinirea trebuințelor *intelectuale* însă dă omului posibilitatea de a se orienta în viață. Cu ajutorul științei omul învață să cunoască, din generație în generație, tot mai bine, universul, arena activității sale, străbătându-o cu mintea sa scrutătoare. Învață să determine tot mai bine facultățile sale proprii, și devine tot mai destoinic întru stăpânirea forțelor naturii.

Dar aceasta nu e tot ce poate să facă omul. El n'are să fie numai privitor la drama ce se desfășură înaintea ochilor săi, ci persoană care cooperează, care participă la acțiunile din drama aceasta a lumii.

Intrebarea e deci, cum să întrebuițeze omul forțele descoperite în sine, ce rol să-și aleagă: rolul eroului nobil, rolul colaboratorului desinteresat la opera binelui public, ori rolul nefolositorului perdevară, al egoistului încăpăținat, al intrigantului, etc.?

E foarte serioasă și fatală chestia aceasta. Cunoașterea datorinței încă nu e puterea de a o împlini. Izvorul tuturor acțiunilor

lor omeneste e *voința*. Și pentruca omul de fapt să meargă pe calea vieții drepte și înțelepte, creată de el, nu e de ajuns cunoașterea minții sale, ci se cere *faptuire*, se cere *manifestarea voinței* sale.

Impliniți, pe cale cuviincioasă, trebuințele inimei; dați inimei probleme, cari o captivează și o încântă; puneți-i înainte un ideal, care prin impresia covârșitoare, produsă de mărirea ce o are, stă deasupra voinței omeneste, — și iată că v'ați dat o viață, așa cum trebuie să fie și cum poate să fie!

Abnormitățile din viața ce ne încunjură, fondul trist și neguros al acesteia, își au explicarea exclusiv în desconziderarea trebuințelor inimei, și formează rezultatul unei voințe rele și stricate omeneste. De aceea, ar trebui să credem, că la noi știința despre educarea corectă a voinței e cea mai răspândită. Dar dupăcum scrie și un literat francez: „Minunea cea mai mare e; că oamenii recunosc în toate celelalte trebuințe învățăturilor și a cunoștințelor, și-și dau silințe a le primi, numai știința vieții nu o învață și nu vreau să o cunoască!”

Uitați-vă numai, câtă grije dau părinții dezvoltării fizice și spirituale a copiilor lor, și cât de puțin se gândesc și poartă grije în inima lor cu privire la educarea *morală* a copiilor!

Câtă atențiune, îngrijire și eșofare într-o direcție, și câtă nepăsare uimitoare, câtă liniște sufletească, scutită de orice patimă, în ceealaltă direcție! Suntem cu ochii tot la ferestre, ca să nu fie deschise. Grijim ca copiii să fie scutiți de orice umezeală, de orice curent, fie oricât de mic și neînsemnat. Pe ceas le dăm de mâncare, întocmai ca medicina, și pe ceas îi culcăm. Ne neliniștește fiecare gemet al copilului, și mai ales orice tușit al său. Căutăm să vedem nu i-s-a schimbat temperatura? Și astfel învață copiii a înțe-

lege, că în serviciul lor stau toate, învățători, guvernante, instructori, părinți, pentruca și cu ajutorul mijloacelor de învățământ, să se perfecționeze.

Dar oare se întrebuițează, fie și numai a suta parte din această atențiune, din această îngrijire din partea părinților și a instructorilor, în scopul educării *morale* a copilului?

Când copilul crește mare și se face din el un moșic necioplit, oare ce supără mai mult pe părinți: stricăciunea morală, care a cuprins sufletul copilului înainte de vreme, ori dezvoltarea întârziată a minții sale?

Când la copil, în măsura în care crește și se desvoltă corpul său, cresc și instinctele josnice supte deodată cu laptele mamei și alimentate de atmosfera morală în care trăiește; când cu fiecare cuvânt pe care-l învață i-se întăresc însușirile rele: dorințele, minciuna, prefăcătoria, rele de cari sufer mulți alți copii: oare semnele aceste prime ale unei evidente corupții morale provoacă la părinți tumultul și îngrijorarea pe care o provoacă primele simptome ale unei boale primejdioase, ca pojarul, scarlatina, difteria? Se vor lua și aici măsurile necesare, pentru aflarea motivelor acestei infectări morale? Se va face obicinuita desinfecție (acum morală), ca la îmbolnăvirile epidemice ale copiilor??

Dar să trecem dela copilași la cei mai în etate. Pentru tinereimea studioasă avem sumedenie de societăți și reuniuni de tot felul, în scopul de a-i promova dezvoltarea fizică și de a-i accelera perfecționarea în știință și artă. Avem însă, fie și numai o singură asociație *etică*, care urmărește scopul dezvoltării și a perfecționării *morale* a tinereimei?

Toate acestea sunt întrebări, la cari realitatea ne dă răspunsuri menite să ne umplă inima de durere zdrobitoare.

Că de ce e așa și nu altcum, e ușor de înțeles. Economia națională (politică) a stabilit ca lege, că cu cultivarea pământului trebuie să începem acolo, unde terenul e mai puțin productiv, dar se lucră ușor, și apoi să se treacă la parcelele productive, cari însă reclamă muncă mai mare și cheltueli mai multe pentru a putea fi lucrate.

Aceeași lege trebuie să existe și pe terenul educării. Și aici începem cu învățarea, cunoașterea, și acceptarea aparițiilor mai puțin complicate, cari au mai puțin influență asupra acțiunilor noastre, și numai mai târziu trecem la aparițiuni mai însemnate, adânc înrădăcinate, cari reclamă mai multă atențiune și mai multă muncă, dar pentru aceea respiră și o eficacitate mai binefăcătoare, mai durabilă, asupra vieții.

E mai ușor, fără îndoială, să întărim organismul fizic al copilului, să-l facem tare, oțelit și îndemnat, să îmbogățim mintea copilului cu cunoștințe de multe feluri și să-i dezvoltăm gustul pentru artă, pentru tot ce e frumos, decât să-i dăm un caracter moral desăvârșit, să-i îndreptăm voința spre căutarea *admirării vecinilor și a frumuseții sufletului*!

Însă acesta e lucrul principal la om!

Alegerea din Bocșa. *Nu se depeșează, că conferința partidului național român din cercul electoral al Bocșei, a candidat erii, Duminecă, cu mare însuflețire și unanim de deputat la dietă pe domnul Dr. Valer Brănișce, directorul ziarului „Drapelul” din Lugoj. Candidatul guvernului e ziaristul din Budapesta Iulian Weiss. Alegerea se va face în 25 Februarie. Domnul Brănișce a plecat prin cerc.*

FOIȘOARĂ.

Noul an literar.

În redacțiile revistelor noastre literare se simțea o fierbere, se prevedeau schimbări încă din toamna anului trecut. În România ca și în Ungaria.

La noi, Blejul a împrăștiat, în Septembrie, numărul întâi al „Revistei politice și literare”. După cinci numere această revistă dovedește, că, fără a fi politică, nu poate fi desăvârșit nici literară, precum nu e revistă *ardeleană*. Iar ca publicație deschisă și scriitorilor din România, și începătorilor fără talent, și câte unui falit literar, nu era nevoie să mai apară. — În Cluj „Răvașul”, micșorându-și formatul, și-a schimbat și caracterul. Azi e revistă.

În fruntea tuturor stă, firește, Sibiuul. Oraș, care a ajuns să cuprindă cele mai de frunte elemente ale tinereimei, cu profesorii și cu instituțiile sale culturale, are cinstea grea de a trimite Românilor, tuturor claselor românești, patru reviste — afară de cele trei sau patru publicații mai vechi. Revistă fără păreche la noi, ca parte artistică, dând și material literar vrednic de cele mai alese tovarășe, *Luceafărul*, continuă a fi expresia superioară a sufletului românesc. *Țara noastră*, revista pentru masele largi ale poporului, redactată din încredințarea Asociației de Oct. Goga, se înfățișează

în condiții mai îndestulătoare decât „Albina” din București. Nădăjdum că pe viitor va avea și o îngrijită rubrică economică.

Cele două reviste ale profesorilor dela seminarul „Andreian” nu le-am văzut. Informația ziarelor arată însă că au articole iscalite de specialiști, că sunt variate, potrivit nevoilor, mai ales sufletești, ale preoților și dascălilor dela noi, cărora se adresează. În sfârșit e bine să se amintească și schimbarea dela *Revista economică*. Paginile aride fără nici un interes de mult ori ale acestei reviste, vor fi îngrijite pe viitor de I. Lăpădat, bărbat lăudat de înțelegătorii specialității lui, și altfel scriitor cu alese calități literare.

În România dl N. Iorga s'a retras din gruparea dela „Sămănătorul”. Rolul dsale de îndrumător al revistei și de suflet al întregii noastre vieți literare din ultimii trei ani jumătate s'a arătat în ziarul nostru. Acum dl Iorga scoate „Floarea Darurilor”, revistă cu program larg, foarte bogat, a cărui realizare va aduce negrăit bine literaturii noastre. — Scriitorii dela „Sămănătorul” și-au strâns rândurile și și-au ales un comitet de fruntași, doi poeți, doi prozatori și un răbdător cercetător literar. De Crăciun au scos un mare număr jubilar: cinci ani de existență, câți n'a avut norocul să trăiască nici o revistă literară săptămânală din România. — Dintre scriitorii mai vechi dl Ion Gorun a trecut la „Revista

noastră”, dupăce s'a retras cu dl Gh. Coșbuc dela „Viața literară”. În locul acesteia din urmă apare, cu caricături și cu portrete de Iser, „Viața literară și artistică”, condusă de un comitet dintre colaboratori și de secretarul de redacție Il. Chendi al revistei apuse.

Dureros pentru admiratorii măestrilor și hotărât păgubitor pentru literatura românească este, că toate grupările acestea sunt fără *Coșbuc* și *Vlaheanu*. De altfel autorul lui „Noi vrem pământ” scoate în primăvară, la Sfetea, un nou volum de poezii.

Revista ieșană „Viața românească” a împlinit un an de existență, cu 10 numere groase. Acum i-se pot vedea lămurit intențiile; cea dintâi preocupare a ei este câștigarea de simpatii. Scopul acesta însă și-l va ajunge cam greu, căci puținii se mai amăgesc astăzi și rari sunt cetitorii cari să nu înțeleagă ce înseamnă în atâtea rânduri indulgența iudeofilă învâltă în mantia petecită a umanitarismului larg și atacurile mascate, calculate, împotriva luptătorilor naționaliști Iorga și Cuza. Pe nime nu mai zăpăcesc astăzi mucedele tendinți învechite ale „Evenimentului literar” socialist, reeditate cu atâtea lux de erudiție steapă în critica literară. Mai sunt pe urmă și atacurile pornite din mobile sufletești urâte în contra unor învățați de frunte ai noștri, — cazul dlui Sextil Pușcariu. Partea, care se dă literaturii — stingerită și străină în atmosfera aceasta — e neînsemnată și de multeori neîngrijită.

Dnii Goga, Sadoveanu, Agârbicanu și Bogdan-Duică împărtășesc alte vederi, se închină altor idealuri.

Tot la începutul anului acestuia s'a făcut o schimbare la „Convorbiri literare”. Dupăce au sărbătorit o glorioasă existență de 40 de ani, conducerea lor trece din mâinile dlui Ion Bogdan în gria prof. univ. Simion Mehedinți, geograf strălucit. Noul director a scris și literatură. Una dintre cele mai frumoase nuvele ale literaturii române, „Buruiiană”, ascunsă în „Conv. lit.” dela sfârșitul veacului trecut, e a dsale. De altfel se știe calitățile de stilist eminent ale dlui Mehedinți, precum și gustul ales în critică.

Din vechiul comitet al jurnaliștilor literari ese, pentru a doua oară, dl M. Dragomirescu, — figură cunoscută cetitorilor noștri. Mă folosesc de împrejurarea aceasta, căci se poate să nu mai vie vorba despre decurând, — să spun câteva cuvinte și despre manualul didactic scos, în colaborare cu Gh. Adamescu, în nouă ediție astă-toamnă.

E vorba de *istoria literaturii române moderne*. Sunt atâtea lucruri lipsite de orice spirit științific în cartea aceasta de școală, încât înșirarea tuturor s'ar putea face numai într'un articol special, — de care la noi nu se simte trebuință, fiindcă nu e introdusă lucrarea în învățământul secundar. Las laoparte aprecierea scriitorilor, greșită de multe ori (D. Zamfirescu, Hașdeu ș. a.) Asemenea și metoda, care își

Vorbirea deputatului

Dr. Iuliu Maniu,

rostită în ședința dela 2/15 Ianuarie a camerei ungare.

Incepem să publicăm și vorbirea deputatului român Dr. Iuliu Maniu, rostită în dietă tot la bugetul ministerului de culte și instrucțiune publică. A fost următoarea:

Dr. Iuliu Maniu: Onorată Cameră! Nu veam de gând să iau cuvântul, și am rămas din două motive. Întâi, fiindcă partidul, cărui aparțin, a adoptat față cu acest budget punctul de vedere, că de cece acest budget trebuie să furnizeze guvernului mijloacele materiale și politice, indispensabile, pentru ca să-și poată îndeplini problemele și obligamentele luate asupra-și, partidul se va limita exclusiv în cursul dezbaterii la precizarea punctului său principiar și la relevarea celor mai necesare. În urma acestei hotărâri a partidului, după cum vă puteți aduce aminte, în cursul dezbaterii bugetare, ne-am reținut cât se poate de mult, să luăm parte la discuțiune, și ne-am reținut mai ales de a ne extinde la chestiuni, cari ar fi fost apte a tulbura (felzavarni) unele concepții politice și a împiedeca astfel mersul regulat al dezbaterii bugetare.

Să-mi dați voie în privința aceasta a mă referi la faptul, că la portofoliul de interne d. e. colegul meu Alexandru Vaida s'a mărginit a preciza punctul de vedere principiar al partidului nostru și s'a ocupat cu chestiuni de resort, abținându-se dela sulevarea unor chestiuni, cari pun concepția noastră politică față cu concepția Dvoastră cu deosebire în contrast acut. Vă aduceți aminte mai departe că oratorul resortului agriculturii, Stefan C. Pop, iarăși numai cu chestiuni de specialitate s'a ocupat, nu mai puțin și la bugetul cultelor colegul Vasile Goldiș, pornind din punctul de vedere, că n'ar fi la loc a suleva cu acest privilegiu chestiuni, cari ar împiedeca mersul repede și în urma împrejurărilor necesare al dezbaterii bugetare.

Cu toate acestea, on. Cameră, ce am văzut? Am văzut, ceace trebuie să declarăm ca simptom unic în viața parlamentară, că față cu atitudinea noastră, partidul, și partidele, cari spinginesc guvernul, au sărit în ajutorul guvernului cu un adevărat puhoi de vorbărie, așa că în urma acestui ajutor — ca să nu uzez de o expresiune trivială — dl. ministru al resortului aproape sucombă sub plăcerea exagerată, ce-i oferă tihna jilțului de catifea.

Noi eram adecă de părere, să nu luăm parte la această discuțiune și prin aceasta să dăm quasi direcția, pentru ca dezbaterea bugetară să se îndrumeze în alvia convenită, pe de altă parte am vrut să netezim calea, pornind din punctul de vedere, că cel puțin noi să dăm privilegiu, ca acest guvern îndeplinindu-și sarcinile ce a

luat asupra-și, să poată pleca cât mai curând cedând locul unui alt guvern, care să fie în conformitate cu opinia publică și sentimentul public al țării. (Mișcare).

Iată unul din motivele, cari m'au făcut până acum să nu iau cuvântul. Celalalt motiv, care m'a făcut să nu iau de loc cuvântul în această dezbaterie bugetară a fost, că la dezbaterea anterioară bugetară, unul din domnii miniștri s'a exprimat despre mine, că eu aș fi acela, care aș trata unele chestiuni ca atâtea patimă, încât abat mersul discuțiunii dela direcția, care ni-ar fi nouă prielnică și corectă.

Dar On. Cameră, contra hotărârei mele firme, totuși a trebuit să iau cuvântul. A trebuit să apelez la răbdarea On. Camere, ca să asculte cele ce voi avea de zis pe scurt, căci în cursul acestei dezbaterii s'au riscat unele afirmațiuni și s'au exprimat păreri, pe cari dacă le-am trece cu vederea, ușor ar putea să ni-se reproșeze lipsa de convingere sau lășitate. Ca motivul cel mai apropiat, care m'a îndemnat să iau cuvântul, a fost concepția cultivată de dl. ministru și accentuată de toți, cari au luat cuvântul aici în cameră, anume, că în țara aceasta instrucția publică și progresul cultural trebuie să fie exclusiv și numai național maghiar. (Adevărat! Așa este!)

Dl. ministru și domnii deputați, cari au luat cuvântul, au pornit din concepția, că în țara aceasta tot omul trebuie să știe ungurește, prin urmare că în toate institutele țării acesteia trebuie să i-se dea limbei maghiare primul și principalul rol. (Adevărat! Așa este!) Eram pregătit că DVoastră o să mă întâmpinați cu vii contraziceri, când voi suleva aceasta, (Voci: Din contră! Aprobăm!) eu însă mă simt obligat în conștiință de a-mi da expresiune față cu aceasta păreri mele, că eu cunosc o politică a instrucției publice și politică economică, dar în activitatea economică și în cea culturală nu e permis a introduce politica. (O voce în stânga: Ba da din punct de vedere național!). O să revin și asupra acesteia.

Față cu teza DVoastre, că fiecare cetățean trebuie să știe ungurește, prin urmare trebuie să învețe această limbă, pun teza, care este expresiunea sincerei mele convingeri și prin care nu vreau deloc să detrag ceva limbei maghiare, — că în orice țară instrucția primară numai în limba maternă a elevului se poate îngădui. (Sgomot. O voce în centru. Dar în Posen?) Nu invocați Posenul, căci la acest punct a răspuns deja dl. ministru de interne, contele Andrassy. Binevoiiți a-i ceti discursul și veți vedea că la Posen nu vă puteți referi.

Somogyi Aladár: Nici la Basarabia?

Dr. Iuliu Maniu: Ba da; acolo am să vă trimit pe DVoastră, onorate coleg, ca să studiați raporturile. (Sgomot. Ilaritate.)

După părerea mea, considerațiunile pedagogice și condițiunile preliminare pentru dobândirea culturii reclamă, ca fiecare copil să învețe în limba sa maternă. Din faptul, că limba oficială a țării acesteia este cea maghiară, și că DV. ziceți prin urmare — în ceea ce eu sunt de acord — că este de dorit, să învețe ungurește cel ce are nevoie de aceasta, nu se poate trage concluziunea, că fiecare om are datoria să învețe ungurește.

Declar așadar, că față cu acest guvern am neîncredere cu deosebire fiindcă în instrucția primară și peste tot în instrucția publică cere învățarea în măsură atât de mare a limbei maghiare. (Eljen), ceea ce împiedică progresul cultural al generației viitoare (Voci: Garantează, nu împiedică). Predarea limbei maghiare în școala primară nu poate să aibă decât aceste două rezultate: ori învață băiatul ungurește, ori nu învață. În cazul, când băiatul învață ungurește, și acest sistem prezintă în adevăr un rezultat aparent, atunci faptul acesta mă îndeamnă să protestez pe toate căile împotriva instruirii copiilor în limba maghiară. Pentru ce? Pentru că nu veți fi în stare să ne arătați nicăieri un popor cu două limbi, care să le cultiveze pe amândouă, și nu-mi veți putea arăta popor, care cultivând pe una din limbi, să nu o negligeze pe cealaltă. (Sgomot). Nu ne luați în nume de rău, că vrem să păstrăm poporului nostru limba și cultura pe care am moștenit-o. (Voci: Poftiți!) Nu ni-se poate lua în nume de rău, că noi protestăm din toate puterile contra oricărei tendențe, care ar țânti la atacarea culturii noastre. (Sgomot).

A doua alternativă, că copilul nu va învăța ungurește, dați-mi voie să vă spun convingerea mea, socot că va fi cea adevărată. Copilul nu va învăța ungurește, ci singurul rezultat practic al instrucției limbei maghiare va fi, că își va neglija limba maternă, va neglija cunoștințele, cari sunt necesare, pentru ca să poată trece prin lupta vieții, azi mai complicată și să poată lua lupta cu alții.

Contele Baththyány Tivadar: Dar în America?

Somogyi Aladár: Dacă n'ai fi învățat ungurește, n'ai putea acum să ne batjocorești.

Dr. Iuliu Maniu: Discursul de ieri a dlui deputat Hellebronth, pe care l am ascultat cu atențiune și care ni-a arătat cu ce program indigestibil sunt încărcăți elevii, se opune instrucției limbei maghiare. Tocmai dsa a fost, care a arătat, că rezultatul instrucției primare este egal cu zero, tocmai fiindcă elevii sunt surminați.

Acum binevoiiți a vă transpune, nu într-o comună de pe câmpia ungurească, când vă ocupați cu instrucția primară, ci vă transpuneți în imaginația Dvoastre într-o comună din Ardeal, unde nu există

nici un Maghiar și singurul om, care știe ungurește, este poate învățătorul. Ia gândiți-vă, mă rog, ce tortură trebuie să fie pentru acel biet învățător și cu ce dificultăți trebuie să se lupte, pentru ca să învețe pe acel copil a întrebuința fie și cele mai elementare noțiuni și cum trebuie să risipească timpul pentru învățarea limbei maghiare, în loc să-l întrebuințeze pentru învățarea cunoștințelor necesare și utile.

Dr. Baththyány Tivadar: Limba maghiară e foarte utilă.

Dr. Iuliu Maniu: Consecința naturală este, că copilul care a învățat timp de 4 ani în acea școală și poate a frecventat și școala de repetiție, ese din școală fără să știe ceva. (Contraziceri).

Dați-mi voie, eu nu mă ocup cu chestiuni atât de dificile, fără a le fi studiat temeinic, dacă de fapt rezultatul unei asemenea instrucțiuni este adevărat, ori nu este adevărat. Și o spun din conștiința mea cea mai sinceră, am ajuns la convingerea, cum că elevii eșiți din școlile, în cari se forțează învățarea limbei maghiare sunt mult mai inapoiți decât elevii eșiți din școlile, unde se învață românește și alătura se învață și limba maghiară ca obiect obligator. (Voci: Nu este adevărat!)

Dați-mi voie, eu am pus la încercare pe un elev din clasa a treia dela una din cele mai excelente școli de stat din Ardeal față cu elevul din clasa a doua dela școala confesională română din aceeași localitate, și după cercetare riguroasă am ajuns la convingerea, că elevul din clasa a doua știe mai mult. Am convingerea, că rezultatul acesta derivă din învățarea forțată a limbei maghiare. Aceasta îmi este convingerea, deși acel învățător este unul dintre cei mai excelenți. (Sgomot în centru. O voce: Ați luat pe cel mai slab dela școala de stat și pe cel mai bun dela școala românească). Din contră, amândoi erau băieți inteligenți, cu note foarte bune ba pe cel dintâiu l-a laudat senatul școlii de stat la examen și l-a distins cu nota cea mai mare, și cu toate acestea cunoștințele acestui elev din clasa a treia nu erau nici pe departe la nivelul celui din clasa a doua dela școala confesională română.

Să nu credeți, dl. deputați, că aş vrea să depreciez învățământul școlii de stat, din contră, recunosc, că acea școală este înzestrată cu puterile didactice cel mai bune, cari lucrează cu cel mai marzel. Am citat cazul însă, pentru ca să arăt că acest sistem produce înapoiare. Și să nu credeți, că această înapoiare ne atinge numai pe noi, ea vă atinge și pe DV. Am să arăt pentru ce. Iată cum stă lucrul: Într-o comună mixtă școala de stat este frecventată de elevi maghiari și români (Voci: Valahi!) Fie și valahi. Legea adoptată „român“, poftiți întrebuințați altă expresiune. Așadar școala este frecuen-

dă întâi pe Creangă și după aceea se întoarce la vr'un scriitor dela începutul veacului al XIX-lea. Dar greșeli de transcriere în texte (d. e. în poeziile lui Cărlău), eliminarea bătrânului navelist N. Gane din șirul scriitorilor români, ignorarea importanței scriitorilor tineri, ca Goga, Iosif, Sadoveanu, Sandu, — și alte păcate de greutatea acestora ne prezintă într-o lumină foarte puțin favorabilă pe autorii acestui manual. Singurul lucru bun se poate socoti atenția dată poetului N. Carp.

Acum retrăgându-se dela „Convorbiri literare“, dl. M. Dragomirescu scoate, ca director, revista „bimensuală Convorbiri“. Nr. 1 a ieșit la 1 Ianuarie. Coperta, împodobită cu ieftine mijloace artistice, cuprinde în trei cercuri aurii (o, cerculus vitiosus, nemuritor!) numele directorului și o parte din sumar. Revista aceasta apare fiindcă „nici odată nu s'a simțit mai mult lipsa unei adevărate critice în literatură noastră...“. Dar pomul după roada lui se cunoaște. Și care-i fructul criticei dlui Dragomirescu? „Un O. Goga, cu monotonia, cu lipsa de relief și uneori cu beția lui de cuvinte este scotot astăzi ca cel mai mare poet al nostru...“. Pe când o poezie, bunăoară „), de-a lui Cerna, face mai mult decât toate poeziile acestui cântăreț al Ardealului“.

Critica aceasta ne-a lipsit nouă? Aș, o aveam de demult, dle Dragomirescu. A-

veam, după importanța numelor, pe dnii O. Densusianu, Ionescu-Caion, Iuliu Dragomirescu (cetiți bine, asta e altul) etc. Ce-a făcut în critica literară (?) stolul acesta de cobe tomatice, decât să repete același lucru?

Interesantă, caracteristică și mai ales nouă e la dl. M. Dragomirescu doar modestia cu care se introduce în capiştea acestui soi de critici. Dsa crede — și îi înfloresc obraji ca la o fată mare — că slabele-i puteri îl vor ajuta să facă abea o „critică obiectivă, rece, așezată, care se ridică senină, dar fără slăbiciune (adorabilă antiteză!), de-asupra patimilor de o zi, și care văzând și cercetând numai lucrul, nu vrea să știe dacă este făcut de un prieten sau de un dușman, și luminează pe cetitori asupra valorii lui, fără ură și fără părtinire, cu temeieri totdeauna fățișe și clare“.

Sfios, cu glasul tremurând de conștiința sarcinei ce-și ia, autorul urmează cu mai puțină core. Unde-am lăsat?... Se ridică senină... slăbiciunea deasupra... valorii lui... cu temeieri... A, da, am găsit! „Cu acest ideal de nepărtinire senină și de cumpănire cinstită, critica (dlui Dr.) are puterea morală de a se simți îndreptătită să judece toate manifestările literare ale spiritului românesc de azi și de ieri, și să creeze o cale nouă în literatura noastră“. Numai atâtea e cam puțin pentru dl. Dragomirescu, care fiind „un spirit critic destoinic“ a băgat de seamă — cel dintâiu la noi — următorul lucru, spus

acum câțiva ani și de Vlahuță: Scriitorii nostri se farmecă de opera ce o poartă în minte, nu de aceea pe care o scriu. Ei nu pot face deosebire între aceste două lucruri, deci dl. Dr. „prinde și adâncește sensul concepției, îi analizează elementele esențiale, reconstitue frumsețile-i ascunse...“. După aceasta, trecând la analiza lucrării, el le poate arăta cât au pus cu adevărat într'însa și cât mai trebuie să pună... Și un bun critic isbutește să facă pe scriitor să-și revadă opera și s'o perfecționeze. Asta se cheamă „adevărul adevărat“.

Ajunge. Vedem calapodul pe care va întinde dl. Dragomirescu orice operă literară. Nu mai suntem curioși să vedem cauza muncii bieților artiști încăpuți pe analiza acestui pustnic al artei ne-artă.

Acum, din fugă să facem cunoștința colaboratorilor. P. Cerna „republică“ oda Cătră pace, cu nota direcțiunii: „Publicată cu schimbări și în mod neimportant în Sămănătorul (unde poezia era mai lungă), pentru ca să se cunoască poezia în forma ei originală și întregă“. La errata cetim: Notă să se cetească „cu oarecari nei- semnate schimbări“. D. Nănu dă un frumos fragment din Andromaca lui Racine. R. D. Rosseti pastişează admirabilul sonet „Sămănătorul“, de A. Vlahuță. Em. Gărlan are o schiță frumoasă. H. Frolo traduce din Catullus, fără să atingă înălțimile lui Căsbuc. Pe urmă iar Dragomirescu, Frolo și A. Măndru, C. Moldovan (cu versificarea unei idei din Eminescu), I. Dra-

goslav de douăori, E. Lovinescu și încă odată M. Dragomirescu: Revista critică. Aici se mai remarcă un lucru — înrudit ca cinstă literară cu notița dela poezia lui P. Cerna. Pe motivul, că vorbește despre toate producțiile noastre literare de astăzi, dl. Dragomirescu reproduce în întregime sau fragmentar bucățile excelențe din alte reviste. Prin procedeul acesta își strică mai curând sie-și decât altora: cetitorii se conving ușor de inferioritatea literaturii dela „Convorbirile“ nouă.

Se poate zice, cu toată dreptatea și cu toată hotărârea: O nouă rătăcire literară, dar inofensivă, fiindcă părintele ei adoptiv e incolor, sters. Dar se mai desface o constatare, dureroasă pentru moravurile noastre literare. Câțiva scriitori, între cari două-trei talente remarcabile, au preferat unui Cezar puternic jugul uns și slab al unui tiran trecător.

Așa se prezintă începutul nonului an literar. Multe porniri bune, sprijinite de talente alese, dar și multă pleavă, multe încercări fără rost și fără îndreptățire de traiu. Căile sunt curate, limpezite prin zvârcolirile din ultimii ani, drumeții siguri de sine, prin urmare unelirile violente și atacurile poterașilor eșiți din întunecul nu vor avea puterea să stânjinească, nici măcar să încureze înaintarea literaturii noastre naționale.

I. D. Paltin.

*) Bundoară, firește. Căci mai sunt și poeziile altora: C. Moldovan, I. Dragoslav, — colaboratorii dlui Dr. I. D. P.

tată de elevi români și maghiari. Închii-puti-vă cazul, că învățătorul intră în școală și vrea să învețe pe băiatul român, cum se numește ungurește masa, câte picioare are. Învățătorul se ocupă cu băiatul timp de 3—4 ore. Ce fac în acest timp elevii maghiari? Ascultă și ei câțva timp, apoi se lenevesc, nu mai sunt atenți, căci ei știu prea bine, cum se zice mesei în limba lor maternă. Gândul lor începe să umble la alte treburi. (Voci: Rău cunoașteți copiii maghiari!)

Toate acestea se întâmplă din cauză că pe ceilalți colegi ai săi îi silesc la însușirea unor cunoștințe, pe cari ei le știu și a căror utilitate ei nu o văd.

Aceasta este convingerea mea și să-mi dați voce să-mi exprim mirarea, că toți domnii deputați, cari au luat cuvântul, atât în cadrul resortului agriculturii, cât și în cadrul instrucțiunii publice, cu prea puține excepții au accentuat, că noi trebuie să introducem politica în instrucțiunea publică și în economia națională. Atunci, când se află între DV. un deputat, care se bucură de o bună reputație științifică, care îndrăznește să susțină, că rassa maghiară să se îmbogățească și înălțarească în țara aceasta, iar toate naționalitățile din țară să sărăcească și să slăbească... (Voci în dreapta și stânga: Aceasta n'a zis-o nimenea! Sgomot. Președintele sună).

Er. szl Sándor: Vrea să exploateze. Asta nu merge! Aceasta este întortochiare tendințioasă!

(Așa este! în stânga. Sgomot. Președintele sună).

Președintele: Rog pe domnii deputați să fie liniștiți. (Va urma).

NOUTĂȚI.

Afacerea Polonyi. Sâmbătă la orele 9 dimineața a fost primit domnul prim-ministru *Wierle* în audiență la Viena. A făcut raport Maiestății Sale despre afacerea ministrului de justiție *Polonyi* și despre modul cum guvernul vrea să o tranșeze. Maiestatea Sa ar fi aprobat planul, după care *Polonyi* se retrage de lună roe din guvern, pe motivul că a intrat în legături politice cu persoane nu de toată încrederea (cu baroneasa *Schönberger*, o femeie ușuratică). Retragerea și-o va anunța *Polonyi* în ședința de mâine, Marți, a dieței, cu care ocaziune partidul său îi va face ovațiuni, considerând ca jertfă aceea ce face *Polonyi*, în interesul remanerii împreună a coaliției. Astăzi se ține de altcund un nou consiliu de miniștri, în care vor fi întocmite toate spre mulțămirea majorității parlamentare.

Monarhul la Praga. Pe la mijlocul lui Februarie Maiestatea Sa va merge la Praga, unde va sta zece zile. Se fac deja pregătirile de primire. Maiestatea Sa va acorda audiențe, va da mai multe baluri de curte, și orașul încă va aranja mai multe festivități în zilele acelea, într-o onoare Domnitorului, care de mult n'a mai fost în Praga.

Educarea voinței în spirit creștinesc. Sub titlul acesta începem să publicăm un nou studiu, datorit condeiului bine manuat al învățatului profesor universitar din Petersburg, *G. S. Petroff*. Atragem luarea aminte a cetitorului asupra-i.

Dela cassa arhiepiscopale. Biserica din Malencrav, pp. Sighișoara, a trimis pentru gimn. din Brad 1 c. (una coroană).

Limba liturgică în biserica catolică. În chestia admiterii limbii slave ca limbă liturgică în biserica catolică, congregația rituală din Roma a stabilit principiul, că numai în acelea biserici să poată tolera limba glagolită, în cari de vreme mai lungă limba aceasta e deja în us, și se poate dovedi că a fost folosită cu neîntrerupere. În biserici în cari n'a fost încă întrebuințată nu se admite. Congregația a publicat un decret în privința aceasta. Decretul a fost provocat de Croați, cari sunt rom. catolici, ar voi însă să-și aibă limba națională în biserică.

Bucureștenii la Viena. Maiestatea Sa a primit Mercuri la prânz în audiență pe d-nii *Cantacuzino*, *Ciurcu* și *Stroescu*, primari din București, întreținându-se foarte grațios cu dânsii, mai întâi în limba franceză, pe urmă în limba germană. M. Sa și a exprimat satisfacțiunea pentru primirea făcută de orașul Viena delegațiunii bucureștene, și s'a informat despre sănătatea regelui Carol, exprimând via sa bucu-

rie pentru noua îmbunătățire simțitoare în sănătatea regelui Carol, pe care l-a calificat din nou ca *vechii și credinciosului amic al său*. M. Sa a rugat pe dl. *Cantacuzino* a transmite Regelui cele mai bune salutații. În urmă s'a informat despre sănătatea prezidentului consiliului român, tatăl primarului *Cantacuzino*, și i-a trimis de asemenea salutații. S'a exprimat elogios și despre expoziția din București și despre progresul poporului român în toate domeniile, în particular pe domeniul economic. Audiența a durat jumătate de oră.

Consiliul comunal din Viena a hotărât în ședința de Mercuri ca în amintirea vizitei delegației bucureștene, la conducutele de apă de la Kaiserbrunn să se fixeze o tablă comemorativă cu numele primarului *Cantacuzino* și a însoțitorilor săi, împreună cu o inscripție potrivită.

Salarele învățătoresci. Consiliul școlar al bisericii romano-catolice a înaintat memorandumul ministrului de culte și instrucțiune publică, contelui *Apponyi*, cerând în memorandum, ca în proiectul de lege ce-l va compune ministrul cu privire la ameliorarea salariilor învățătoresci, să fie puși învățătorii dela școlile confesionale catolice într'un rang cu învățătorii dela școlile de stat. Ministrul a răspuns, că recunoaște îndreptățirea cererii, însă din motive financiare nu o va putea împlini.

Pentru propaganda macedoneană a trimis un Sârb din Ungaria suma de 100.000 coroane la adresa comitetului de acțiune. Așa se scrie din Belgrad, și se mai spune, că se așteaptă și alte ajutoare bănești dela Sârbii din Ungaria, pentru că un comitet secret adună oferte. Oare așa să fie?

Se înmulțește aurul. După o statistică publicată în foile din Anglia, în anul trecut s'a scos aur din pământ în preț de 80 milioane funți de sterling. Cu 5 milioane mai mult decât în anul premergător. Cel mai mult aur s'a găsit în Africa de Sud, cam 60 milioane, apoi în Statele unite din America, 19 milioane, în Australia 16 milioane, restul cade pe Europa. Înainte cu 20 ani se scotea la an aur în preț numai de 21 milioane funți de sterling, iar înainte cu 10 ani în preț de 40 milioane.

"Puiana" era să fie numele unei bănci noi românești în comuna *Pui*, comitatul Hunedoara. Dar tribunalul din Deva, și în urma apelatei, tabla regească din Cluj, au denegat recunoașterea firmei sub titlul de sus.

Din punct de vedere limbistic nu e nici o pagubă, că au denegat firma *"Puiana"*. Deoarece formarea cuvântului *"Puiana"* din *"Pui"* e o adevărată gătuire a limbii și totală nesocotire a regulilor gramaticale și a firei limbii române. Din *"Pui"* aveau să formeze confrății noștri cuvântul *"Puica"*, deoarece aceasta i corespunde după gen și derivație, și era potrivit și ca titlu pentru un institut de credit și economii. Iar *"Puica"* de-i ziceau, poate că o îndrăgiau și Ungurii.

Se împlinește vorba, că în tot răul e și ceva bine. Observarea noastră însă privește numai partea limbistică a chestiei. În ce privește dreptul, lăsam cuvântul jurisconșulților noștri, cari au în cazul de față puternic temeiul de a pași. (B.)

Din Cenade nise scriu următoarele: Duminecă în 7 Ianuarie v. sa ținut sinodul parohial al parohiei gr. or. române din Cenade, fiind preșident parohul *Crucean Mărginean*, iar notar învăț.: *Isidor Mihailu*. În locul episcopului *Nistor*, dl. *Oprea B. Popa*, membru în comitetul parohial, a prezentat socoteala din anul expirat 1906, care a arătat la intrate 1238 Cor. 20 fil., la esite 160 Cor., deci un venit curat de 1078 Cor. 20 fil., la fondul cel nou, creat la 1904, în bucate, spre scopul zidirii unei biserici nouă, afară de bucatele ce se mai află la epitropie, cam 200 ferdele de encuruz, cari se dau pe așteptare, în scopul sus zis, precum și afară de un alt venit de 337 Cor. manipulat separat, care incurge din aranzile de pe pământurile bisericiei. Sinodul a luat la cunoștință socotelele prezentate.

Comunitatea de avere din Caransebeș a decis cu 76 voturi contra 14, să pună la dispoziția guvernului fondul adunat pentru ridicarea unui gimnaziu românesc în Caransebeș, în scopul ca guvernul să ridice acolo un gimnaziu unguresc. Fondul e de 230.000 coroane.

Alegere cu moarte de om. *Zaharie Sârbu* din Poplaca a luat parte activă la alegerea primăriei, efectuită zilele trecute în Poplaca. A ajuns însă în conflict cu jandarmii, cari susțineau ordinea, și pe motivul, că s'a atins în mai multe rânduri de

pușca unui gendarm, a fost strâpus de acesta cu baionetă. Rana se părea a nu fi periculoasă. Medicul i-a pansat-o, și omul a mers de și-a dat votul, apoi s'a dus acasă. Noaptea însă a murit.

Alegerea de primar în Sibiu se va face mâine, în 29 Ianuarie n. la orele 4. Unul dintre candidați, dl. *Walbaum*, primarul din Sighișoara, s'a retras, și astfel este numai un candidat, dl. primar *Dörr* din Sebeșul-săsesc.

Cadon frumos. Un necunoscut a trimis Papei dela Roma suma de un milion lire, pentru ca să le întrebunțeze cum va voi. E al treilea cas, că Papei i-se trimit sume așa de mari de bani.

Vaporul unguresc „Kelet“ rătăcise pe mare, și era ca pierdut. După șase zile de rătăcire a sosit în portul din Burgas, în stare foarte deranjată, pentru că isprăvinduse cărbunii, a ars tot ce a fost de lemn în saloanele de cl. I și II. În persoane nu s'a întâmplat nici o pierdere.

„Teușana“. Ni-se comunică, cumcă la 1 c. n. s'a deschis în Teuș un institut de credit și economii sub numirea *„Teușana“*, care se ocupă cu tot felul de operațiuni financiare. Excomptează cambii, cu cel puțin 3 subscriseri acceptabile, dă împrumuturi de ipotecă și hărții de valoare, votează credite pe obligații cu cavenți, primește depuneri spre fructificare cu 5% fără nici o substragere, se ocupă cu procurarea și vinderea hărților de stat. Cu un cuvânt, îndeplinește și mijlocește tot soiul de afaceri de bancă în chipul cel mai cinstit și prompt.

Concert în Băsești. Corul român bisericesc din Băsești invită la concertul ce l va da Duminecă, în 3 Februarie st. n. 1907 în școala populară rom. din Băsești. Dirigent: dl. Drd. I. Cl. Iuga. Începutul la 7 ore seara.

Expoziția de copii din Apoldul-român. În vitrina bine cunoscutului fotograf *W. Auerlich* din Sibiu (strada Cismădiei) dela sărbătorile Crăciunului încoaci sunt expuse tablourile luate din prilegiul primei expoziții de copii, ținute în Apoldul-rom. Grupa celor 30 copii premiați, apoi cea a mamelor cu copii și grupa întreg publicului asistent la împărțirea premiilor, sunt admirabile și pot servi drept podoabă pentru casele fiecărui iubitor de neam. Precum suntem informați, la dl. *Auerlich* să fac număratoase comenzi. Mai multe din fotografiile dela expoziția de copii au fost aduse ca ilustrațiuni în *„Luceafărul“*, a cărui redacțiune pune, la dispoziția revistelor noastre clișeele în schimbul unei neînsemnate sume drept contribuiere la spesele de procurare.

Bataia lui Dumnezeu. Un amic al ziarului nostru ne împărtășește următoarea adevărată întâmplare. Într'un sat de pe Câmpia-Ardealului, un econom și-a vândut la târg în zilele trecute o păreche de boi cu 480 fl. Satul întreg, dar mai ales vecinii, știau acum că respectivul aie bani. Unul dintre vecini — om cu prindere de altfel și el, — dar lacom după bani — pândia după bani și a luat hotărârea să i fure în chipul următor: A așteptat proxima Duminecă și după ce a văzut, că prietenul cu banii a plecat la biserică cu soție cu tot, s'a dus la casa lui, unde rămăsese numai o fetiță de 7 ani, oareia i-a spus, că el a dat tatălui ei o coroană să i o păstreze între banii lui, căpătați pentru boi, și că ar vrea acum să-și ia coroana, ca să meargă și el la biserică. A întrebat o deci, că unde-și ține tata ei banii? Fetita cunoșcând pe vecinul, în naivitatea ei, i-a arătat lada numai decât. Vecinul deschide lada, scotocește prin ea și sterpelește toți banii de pe boi. Ca să scape acum fără urmă de singurul martor, cheamă fetița și-i spune, că el vrea să-i facă o hîntă ca să-și petreacă în ea până-i vin părinții dela biserică, și suindu-se pe un scaun legă de o grindă din casă un ștreang, și face un ghilț și voind să-i arete fetiței cum să-și bage ea capul în ghilț, ca să se hîntuiască, își bagă el capul, dar din întâmplare se răstoarnă în acel moment scaunul și păcătosul rămâne spânzurat! Fetita vede că vecinul tot scotea limba, s'a spăriat, a eșit afară strigând și a fugit la biserică să vestească pe părinți despre cele întâmplate la ei-acasă. La această alarmă toți oamenii din biserică au alergat la casa lor și au aflat pe hoțul spânzurat și mort, iar banii din lada în buzunarul lui! Așa bate Dumnezeu pe făcătorii de rele.

Știri din România. Domnul *Iachoneșcu*, ministrul finanțelor, întorcându-se din concediu, a primit conducerea ministerului de finanțe. Dl. *Ioneșcu* fusese în Berlin, iar la întoarcere s'a oprit la Viena și la Budapesta pe câte o zi.

— Gimnaziul „*Sincai*“ din București și-a sărbătorit a patruzecizeca aniversare a înființării. S'a oficiat un serviciu divin în biserica din curtea gimnaziului, apoi corul elevilor a cântat în sala mare a gimnaziului și s'a rostit vorbiri.

— O societate din Boemia vrea să instaleze în România o topitorie sistematică de cânepă, produsă de proprietari pe moștile lor. Societatea va lega contracte cu proprietari, și le va da sămânță bună de cânepă din Italia.

— În „*Palatul-Artelor*“ de pe „*Itor*“ expoziției din anul trecut se va fi înțat un muzeu istoric cu 15 secțiuni.

— La „*Ateneul Român*“ a vort 800 seara dl. Dr. *Stefan Dinulescu* despre titlul *Chesarie*, episcopul Râmnicului, anii 1773—1780.

— Sfințirea noului paradis, construit în palatul metropolitan din Iași, se va fi în 6 Februarie v. în ziua onomastică a P. S. Sale metropolitanului *Partemion-Climent* al Moldovei și Sucevei.

— În București, strada Plevnei, nrul 245, a fost găsit mort de frig, cersitorul *G. Belciu*, în etate de 64 ani.

— Doi soldați din regimentul 13, venind de acasă spre Iași, au fost atacați și sfășiați de lupi. Autoritățile au găsit numai cismele și bucăți din cadavrele ceno-rociților.

Fân de vânzare. Un econom român are cam 200 cară de fân de vânzare. Se poate consuma mai ales cu oile la iata locului. Informații dă administrația foil noastre.

Sot fericit. Bucuria și norocul pădurarului *Stefan Bauc* din Gordiș, com. Baranya, a nimit cu drept cuvânt întreg jurul. Femeia lui era atât de bolnavă, că nici el nu mai credea că va scăpa. Dar scrisoarea lui merită să o reproducem aici cuvânt de cuvânt. El lauda cea mai frumoasă, ce se poate da crucii electro-magnetice nr. 86967 R. B., care a vindecat până acum atâtea zeci de bolnavi de nervi. D-lui A. Müller Budapesta, V. Vadasz-u. 42/V. Își sunt dator cu cea mai sinceră mulțumită pentru uimitoră putere a crucii duple electro-magnetice nr. 86967 R. B., cu care ai suprimat lumea. Aparatul d-tale electric merită să ajungă la renume, căci mântuie lumea de durerile boalelor de nervi. Sute și mii de mulțamite, dle Müller. Îți potesc ca Dumnezeu să te țină mulți ani fericit și mulțmit. În 8 August 1900 erau durerile reumatice ale soției mele atât de mari, că nu se putea nici întoarce în pat. Ți-am scris iute d-tale și am primit aparatul cu 3 fl. Trei zile, l-am purtat și după 3 zile s'a sculat soția mea singură din pat. Cu bucurie am privit la efectul aparatului și femeia mea în scurt timp s'a însănătoșat pe deplin. De aceea îndemn cu căldură pe toți cari sufer de vre-o boală de nervi să cumpere această cruce. Recunoșcător: *Stefan Bauc*, pădurariu, Gordiș, (com. Baranya).

Teatru.

Luni 28 Ian.: *Die lustige Witwe*. Mari *Husarenfieber*, comedie.

Oficială.

Consistorul așteaptă:

1. Solvirea premiilor de asigurare, ca să nu se primejduiască averea bisericilor.
2. Încheierea colectei pentru catedrală în comunele, cari încă n'au trimis banii.
3. Solvirea taxelor la fondul de pensiuni, atât dela preoți, cât și dela comune.

Cu greu s'ar afla

— dacă peste tot există — un mijloc, care să aibă rezultatul „*Emulsion*“ ului lui *Scott* la copii, pentru că „*Emulsion*“ ul lui *Scott* înălțarește organismul tinăr, îi dă puteri nouă și-l ajută să treacă toate greutățile dezvoltării. Totodată „*Emulsion*“ ul lui *Scott* este gustos, se mistue așa de ușor încât nu obvin nici cele mai neînsemnate neregularități la mistuire, deci cu acesta se obțin cele mai bune rezultate. „*Emulsion*“ ul lui *Scott* este cu mult mai bun ca oleul simplu de pește. VI 252-2

Pescarul cu batogul cel mare este dovada pentru adevărata procedură a lui *Scott*.

Trimțându-se 75 fileri în mărci postale, și amintind de jurnalul acesta se trimite sticle de probă franco de cătră:

Dr. EMIL BUDA, „*Stadtapotheke*“ BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/30.

Prețul sticlei originale: cor. 250. Se capătă în toate farmaciile.

Nr. 12/1907 protop.

[15] 1-3

Concurs

Decretându-se prin venerabilul ordin conzistorial din 5 Decembrie 1906 Nr. 10,988 Bis. filia Copșa-mare de parohie maternă de cl. III, pentru ocuparea aceleia se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.”

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt:

Porțiunea canonică de 1 jugăr și 400⁰/₁₀₀ pământ, parte arătur, parte fânaș.

Simbria preoțească: dela 30 familii câte una ferdelă de grâu și câte una de cucuruz sfârmat; iar dela 30 familii câte o jumătate ferdelă de grâu și o jumătate de cucuruz sfârmat.

Venitelor stolare anuale cu 169 cor.

Prestațiuni în zi de lucru și anume: dela 30 familii câte una zi de lucru cu plugul și dela 30 familii câte una zi de lucru cu palma.

Șase stângini de lemne aduse în curtea parohului.

Concurenții își vor înainta petițiunile cu toate documentele recerute, subsemnatului oficiu în termenul indicat, și sunt dator să prezintă înaintea alegătorilor în biserică pentru a cântă resp. a celebra și cuvânta.

Totodată se deobligă cel ales de paroh, a contribui la fondul protopresbiterial pentru casa tractuală cu suma de 40 coroane anual, în decurs de 10 ani consecutiv.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Mediașului, în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Mediaș, 9 Ianuarie 1907.

Romul Mircea
protopresbiter.

Nr. 1081—1906.

[9] 3—3

Concurs repetit.

Neîvinduse concurenți pentru întregirea postului de paroh în parohia vacantă de a III a clasă din Aita mare cu filiile Aita medie, Aita-seacă, Baraolt, Buduș, Chepeș și Micloșoara, în protopresbiteratul Treiscaune, pe baza rezoluțiunii Venerabilului Conzistor arhidiecezan din 12 Decembrie 1906. Nr. 12,120 Bis. se exerie din nou concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegr. Român.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, posedând perfect limba maghiară, au a-și așterne cererile instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiterial al Treiscaunelor în Bereczk, având a se prezenta înainte de alege în vre-o Duminică sau sârbătoare în biserică pentru a cântă, respective a celebra și cuvânta, având a cercetă și filiile.

Brețcu (Bereczk) 27 Decembrie 1906.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Treiscaunelor, în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

[18] 1—3

Publicare de licitație.

Comuna bisericăscă **Sohodol**, biserica nouă, din protopresbiteratul Branului, dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice verbale, zidirea unei **școale nouă**.

Licitațiunea se va ține Duminică în 20 Februarie v. a. c. la 2 ore p. m. la oficiul parohial în Sohodol.

Prețul strigării este de cor. 7087-33.

Licitanții au a depune vaviu de 10% dela suma de mai sus, în bani gata sau în hârtii de valoare.

Planul și preliminarul de spese revăzute și aprobate de prea venerabilul conzistor, se pot vedea orișicând până în ziua licitației la subsemnatul oficiu parohial, unde doritorii pot primi deslușirile cele mai amănunțite referitor la această întreprindere.

Sohodolul-Branului, în 8 Ianuarie 1907.

Pentru comitetul parohial:

George Babeș paroh-prezident. **George Hermeneanu** secretar.

Pe hotarul comunei Hidegviz, comitatul Tárnavai-mari am o

moară [16] 1 1

bună, de apă, cu 2 petri, lângă drumul de țară, pe care o dau în arândă pe 3 ani, începând din 15 Februarie 1907. — Reflectanții a se adresa la:

Ioan Avram Cernica

proprietar de moară în Hidegviz.

„INDUSTRIA”, bancă industrial-economică, societate pe acții în Deva.**CONVOCARE.**

Onorații acționari ai băncii industrial-economice „Industria”, societate pe acții în Deva, se invită la

I-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Deva la 7/20 Februarie 1907, Miercuri dimineața la 9 oare în localul societății.

La ordinea zilei:

1. Deschiderea adunării generale prin președinte. Designarea unui notar și a 4 bărbați de încredere pentru verificarea procesului verbal și controlarea mersului adunării.
2. Statorirea acționarilor prezenți și a acțiilor, ce reprezintă ei, pe baza procesului verbal despre împuternicirile prezentate la timp.
3. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere despre anul I. de gestiune 1906.
4. Stabilirea bilanțului și a contului perderi și profit pe anul I. de gestiune 1906. Propunerea direcțiunii și a comitetului de supraveghiere cu privire la împărțirea venitului curat și darea de absolut.
5. Statorirea marcelor de prezență pro 1907.
6. Integritatea locurilor devenite prin abdicare și sortare vacante în direcțiune pe periodul 1907—1908 și 1907—1909. Alegerea unui vicepreședinte pe anii 1907—1908. Alegerea comitetului de supraveghiere pe anul 1907.
7. Întărirea noului contabil în postul său.
8. Statorirea unui regulament de serviciu intern și a altuia pentru depuneri de bani.
9. Raportul directorului despre afaceri interne cu interpretarea și aplicarea de statute la cazuri concrete.

Din ședința direcțiunii băncii „Industria”, ținută în Deva, la 9 Ianuarie st. n. 1907.

August A. Nicoară m. p.,
director general.

Vasile Domșa m. p.,
președinte, protopresbiter în Orăștie.

Observare: Acționarul are atâtea voturi decisive, câte acții sunt trecute în registre pe numele său înainte de încheierea anului cu cel puțin 3 luni.

Acționarii mai noi de 3 luni au vot consultativ și pot fi aleși, dacă își depun acțiunile la cassa societății barem cu una zi înainte de adunarea generală.

Acționarul poate lua parte ori în persoană ori prin alt acționar împuternicit, care și-a înaintat împuternicirea înainte de adunare cu cel puțin 48 de ore la cassa societății, adică până la 18 Februarie, Luni, la 12 oare din zi.

Despre împuternicirile înaintate la timp se va încheia la această oară un proces verbal, care se înaintează adunării generale, spre luare la cunoștință.

Nr. 14 (1—1)

August A. Nicoară m. p.,
director general.

Activa.		Bilanț cu 31 Decembrie 1906.		Pasiva.	
	K f		K f		K f
Cassa în număr	560-77	Capital	100,000—		
Cambii în portofoliu	113,936 03	Fond de rezervă	364-53		
Cambii cu acoperire hipotecară	45,251-33	Reescont	63,088 33		
Comerciale	67-80	Depuneri spre fructificare	9,132-69		
Mobilier	1,515-70	Interese anticipate	1,935 10		
10% amortizare	151-57	Produse (comp. & dări nesolv.)	1,120 12		
Spese de fondare	3,535-32	Timbre anticipate	184 79		
Conturi-Curente	14,102 70	Depozite de cassa	116—		
Proteste	70-01	Venit curat	3,937-13		
Interese de reescont anticipate	842—				
Interese restante	208 60				
	179,938-69				179,938-69

Debit.		Contul Profit și Pierdere.		Credit.	
	K f		K f		K f
Interese de depuneri	217-27	Interese de escont	2,490-89		
Interese de reescont	2,577 90	Interese după cambii cu acoperire hipotecară	1,054-59		
Salare	100—	Interese de cont curent	285-48		
Porto	303-94	Interese după depuneri proprii	481 98		
Dare	292-40	Provizii	1,858-37		
Dare după interese de depuneri	21-72	Diverse venite	1,805-62		
Chirie	375—				
10% amortizare	151-57				
Venit curat	3,937 13				
	7,976 93				7,976 93

Deva, la 31 Decembrie 1906.

August A. Nicoară m. p., director general.

Nicolae Igna m. p., cassar.

Nicolae Olariu m. p., contabil.

Direcțiunea:

Vasile Domșa m. p., președinte. **Balaș Arthur m. p.**, secretar. **Iuliu E. Cosma m. p.**, vicepreședinte.
Nicolau Popp m. p. **Szatmári Norbert m. p.** **Nicolae Olariu m. p.** **Svoboda Petru m. p.** **Petru Aslău m. p.**
George Guga m. p. **Dionisie Mateș m. p.** **Topor Nicolae m. p.** **Avram Săbău m. p.** **Ioan Săbău m. p.**
Dinis Petru I. Nicolae m. p. **Demetriu Maniu m. p.** **Adam Avram m. p.** **Neag Lazar m. p.** **Avram Săbău m. p.**

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină ordine și corecte.

Deva, la 9 Ianuarie 1907.

Comitetul de supraveghiere:

Dr. Augustin Dragits m. p., președinte. **Serafim Olariu m. p.** **Buda Béla m. p.** **Iuliu Putici m. p.**

Propunerea direcțiunii și a comitetului de supraveghiere pentru împărțirea venitului curat.

- a) 5% interese acționarilor după capitalul solvit în diferite rate K 1,797-30
- b) Fondului de rezervă dotare „ 2,000—
- c) Fondului de siguranță „ 100—
- d) Fondului special de rezervă „ 39-83

K 3,937-13

Sz. 429/1907

[13] 2—2

A nagydisznódi járás főszolgabírája.

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye nagydisznódi járáshoz tartozó *Felsősebes* ujonnan alakult nagy községen ujonnan szervezett jegyzői állásra pályázatot nyitok és felhívom pályázni óhajtokat, hogy a minősítettségüket, eddigi alkalmzatásukat, erkölcsi magaviseletüket, életkorukat és nyelv ismeretüket feltüntető okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket hozám legkésőbbben 1907 évi február hó 15-éig nyujtsák be.

Az állás az 1904 évi XI. tcz. ben megállapított fizetéssel és természetbeni lakással, esetleg a helyi viszonyoknak megfelelő lakpénzzel van javadalmazva. A román nyelvnek szóval és írásban bírása feltétlenül szükséges.

Nagydisznód, 1907 évi január hó 19-én.

Schieb Viktor
főszolgabíró.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent

nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă și înviorază**Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bóle****pe lângă garanție.****da împrejurării, că acest vechi de 20 ani.**

aparatură acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, înțepături de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mâni și picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influență, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate încurte din toate părțile lumii cari prefusec cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deoarece „Căsuța-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja înfățișarea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—

folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—

folosibil la copii și femei de constituție forie slabă.

Espedite din centru și locuri de vânzare pentru țară și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapest, V., strada Vadász 42/V
colțul strada Kálmán.